

Preken på Aposteldagen 1. juli 2018 i Rønvik Kirke

Matt 16, 13-20

Aposteldagen handler om mennesker som Gud har gitt en spesiell oppgave. Vi har lest om *profeten Jeremias*, som Gud hadde utvalgt før han ble født: «Før jeg formet deg i mors liv, kjente jeg deg, før du ble født, helliget jeg deg.» Vi har lest om *Paulus, hedningenes apostel*, som ikke brydde sæ om liv eller død, bare om å fullføre tjenesten han hadde fått av Herren Jesus: «å vitne om evangeliet om Guds nåde». Og vi har lest om *Peter, klippen*, som ble lederen i disippelflokken og som Jesus bygde sin kirke på: «Dødsrikets porter skal ikke få makt over den.» «Jeg gir deg himmelrikets nøkler. Det du binder på jorden skal være bundet i himmelen. Det du løser på jorden skal være løst i himmelen.»

Både i jødedommen og i kristendommen er det en viktig tanke at Gud trenger mennesker for å nå ut menneskene med sitt ord og med sin vilje. Sånn er det fremdeles. Uten mennesker som sier ja til Guds kall, så vil kirka stanse opp. Gud har gjort seg avhengig av mennesker.

Aposteldagen handler om kall og tjeneste, men også om omkostningene knyttet til denne tjenesten. Dagen har rød som liturgiske farge. Rød for blod og martyrium.

Æ tenker tilbake på min ordinasjonsdag. Søndag 28. desember 1980 i Bodø domkirke. Biskop Weider ordinerte mæ. Æ følte mæ ganske liten i den store domkirka. Biskopen fomante mæ til

- å forkynde Guds ord klart og rent og forvalte de hellige sakramentene etter Kristi innstiftelse
- å dra omsorg for hvert menneske og bære dem fram for Gud i bønn
- å veilede til sann omvendelse, levende tro på Kristus og et hellig liv i kjærlighet til Gud og nesten
- å legge vinn på å leve etter Guds ord og trenge dypere inn i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter.

«Lover du», spurte biskopen, «for Guds åsyn og i denne menighets nærvær at du vil gjøre dette med troskap og ved den nåde Gud vil gi deg?»

«Ja», svarte æ.

Men én måned før ordinasjonen, på slutten av 7 års studier, var æ i alvorlig tvil. Æ holdt æ på å trekke mæ fra hele ordinasjonen. Det kjentes alt for stort. Æ vågde ikke si ja til denne tjenesten. Æ kjente det som profeten Jeremias. «Å, min Herre og Gud!

Se, jeg kan ikke tale, jeg er for ung.» Den som hjalp mæ gjennom krisa var Fredrik Grønningsæter, som noen år senere ble biskop i Sør-Hålogaland. Han var vikar på MF. En dag i kantina betrodde æ han at æ vurderte å trekke mæ fra alt sammen. Ei lang natt snakka vi sammen hjemme i stua hans. Om mitt liv. Og om min tvil. Han hjalp mæ til å kvile i evangeliet. I at det var nåden æ skulle forkynne. Han hjalp mæ til å løfte blikket, til å se mindre på min egen usikkerhet, og mer på Guds løfte: «Overalt hvor jeg sender deg skal du gå, og alt jeg befaler deg, skal du si. Vær ikke redd for dem, jeg er med deg og skal berge deg.»

Siden har æ i grunnen aldri tvilt på kallet æ fikk. Prestelivet har ikke alltid vært lett. Æ har mange ganga vært usikker på mæ sjøl. Men aldri på evangeliet. Det har vært mange gygne øyeblikk der æ har fått gi menneska evangeliet. Lyse velsignelsen. Tilgi synder. Gi menneska det vi alle dypest sett lengter etter: Nåden. Friheten. Tilhørigheten. Det har vært en utrolig meningsfull tjeneste. Rekke barn og voksne nattverdrødet. «Kristi kropp. Gitt for deg.»

Det er en gave å få stå i denne tradisjonen, i den lange rekka av prester og biskoper helt tilbake til apostlene, tilbake til Peter og Paulus som fikk kallet av Jesus selv. Dette som katolikken kaller for «apostolisk suksesjon», og som skal være en trygghet for menigheten om at det evangeliet vi forkynner i dag er det samme som Jesus og apostlene forkynte.

Teksten i dag taler om den myndighet og autoritet Jesus ga til dem som går inn i denne tjenesten: «Jeg gir deg himmelrikets nøkler. Det du binder på jorden skal være bundet i himmelen, og det du løser på jorden skal være løst i himmelen.» Dødsrikets porter skal ikke ha makt over Jesu Kristi kirke.

Ka betyr det å binde og løse? Det har man grubla mye på opp gjennom kirkas historie. Æ tenker at det e ikke så vanskelig. Å løse er å fortsette å gjøre det som Jesus gjorde: Å sette fri mennesker som er bundet og nedbøyd. Tilgi synder og løfte bort skam. Det er å gi mennesker tro på eget verd og egne muligheter. Helbrede og lindre. Trøste, oppmuntre og gi håp. Det er å skape forsoning og fred. Ka e det å binde: Det er å sette ned foten mot urett og ondskap. Å tale de små og marginaliserte sin sak. Alle dem som Jesus kaller «disse mine minste små». Det er ikke lett. I dag, som på Jesu tid, handler det om å utfordre sterke krefter med makt og pengar.

Det har vært grubla mye på ka slags makt presten og biskopen skal ha i kirka. Som om poenget med Jesu Kristi kirke er makt og hierarki! «Den av dåkker som vil være stor skal være alles tjener», sa Jesus. Og vaska disiplenes føtter. Det e ikke så vanskelig å forstå.

Æ tenker æ at det e fint å ha preste-tjenesten sammen med dåkker som e menighet. Det som e for stort til å bære aleine kan vi bære sammen.

I innledningen til ordinasjonsliturgien talte biskopen til menigheten om dåpen: «I dåpen ble vi innlemmet i Guds folk, og vi ble alle vigslet til å være tjenere for Gud. For Skriften vitner om at hele Guds folk er et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som er Guds eiendom, for at vi skal forkynne hans storverk, han som kalte oss fra mørket til sitt underfulle lys.» Og så fortsatte han med å tale om «en særskilt tjeneste» som Gud har innsatt med å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene «for at vi skal få del i den frelsende tro og bli bevart i troen». Nøkkelen til å forstå prestatjenestens betydning og myndighet, tror æ ligger i samspillet med menigheten. Med alle som er døpt og som er Guds folk. Presten har ingen makt og autoritet på egen hånd og for sin egen del. Prestetjenesten skal gi mennesker «del i den frelsende tro og hjelp til å bli bevart i troen».

Dette er et omstridt punkt. Det var forståelsen av prestens og pавens makt som førte til kirkesplittelsen på reformasjonstiden. Det var her Martin Luther tok oppgjøret med den katolske kirke. I skriftet «Til den kristne adel» fra 1520 anklaget han paven for å ha bygd opp 3 murer for å beskytte sin urettferdige makt.

1. Den første muren var tanken om at pавens makt står over keiseren og den verdslige makt. Paven og kirka var derfor uangripelig. Det er ikke rett, mente Luther. Også øvrigheten har fått et kall og en tjeneste fra Gud. Som kirken ikke må hindre. «Når den kristelige stand er blitt likegyldig for sin oppgave med å hjelpe kirken, så kan kanskje Gud hjelpe sin kirke gjennom lekmanstanden», skriver Luther.
2. Den andre muren var at paven møtte alle anklager om vranglære og urett med at bare han hadde myndighet til å tolke Skriften. I Skriften fant Luther tanken om det allmenne prestedømme. Alle døpte har fått Den Hellige Ånd. Alle døpte har en tjeneste i kirka. Et kjent Luther-sitat lyder slik: «Det som er krøpet ut av dåpen kan rose seg av å være innviet til prest og biskop og pave!»
3. Den tredje muren som må rives, mener Luther var at bare paven hadde myndighet til å kalle inn til et kirkemøte. Dermed kunne han hindre alle reformer, og uretten få fortsette i kirka. Det var forkastelig, mente Luther.

Vi må rive pавens murer slik Josva og Israels-folket rev ned Jerikos murer.

På Aposteldagen er det all grunn til å være selvkritisk til kordan prester og biskoper og paver har misbrukt sin makt. Det e ikke vanskelig å finne eksempler, verken fra gammel tid eller fra vår egen tid.

Der e en sammenheng i evangeliet vi har lest som det er verdt å legge merke til. Det første som skjer etter at Jesus har gjort Peter til leder i kirken og gitt han himmelrikets nøkler, er at Jesus går kraftig i rette med Peter og refser han. «Vik bak meg Satan! Du har ikke tanke for det som Gud vil, bare for det som mennesker vil.» I velment omsorg vil Peter hindre at Jesus skal lide og dø. Han ser ikke at dette er Guds kall og Guds plan. Han har bare tanke for det som mennesker vil. Når Peter kunne ta så alvorlig feil, så er det all grunn for oss andre til å være ydmyke. Også prester og biskoper gjør feil. Vi er mennesker. Det er nærliggende for oss å tenke på ka mennesker vil. Da e det ganske alvorlig syns æ at den katolske kirke har utformet dogmet om pavens ufeilbarlighet. Dette punktet om pavens makt og autoritet er i dag den alvorligste hindringen for kristen enhet. Æ trur at kirka i dag som til alle tider, trenger kritiske blikk på kordan prester og biskoper og paver bruker sin makt. De senere år har den katolske kirke, men også vår kirke, vært rystet av avsløringer om kordan prester og biskoper har brukt sin makt til å misbruke barn og unge. Maktmisbruk og overgrep er alltid alvorlig. Men det er aller mest alvorlig når det skjer i kirka og i Guds navn!

På slutten av ordinasjonsliturgien sa biskopen henvendt til menigheten: «Sammen har vi overgitt denne vår medkristne til Gud og bedt om velsignelse over hans gjerning. La oss ta imot ham i kjærlighet, fortsatt bære ham fram for Gud i våre bønner og stå sammen med ham i forsoningens tjenesten.» Og så lyser biskopen velsignelsen.

I snart 38 år har æ vært prest. 20 av dem her i Rønvik kirke. Æ har lyst til å takke dåkker for måten dåkker tar imot oss som gjør tjeneste i menigheten. Takk for forbønn og omsorg. Takk for godt samarbeid og for gleden ved å stå sammen i «forsoningens tjeneste».

Det er godt å være prest og kateket og diakon i Rønvik menighet. Derfor har mange av oss vært her i mange år. Og vi trives.

Aposteldagen er en dag for å be Gud om å kalle nye mennesker, både unge og voksne til tjeneste i kirka. Det blir en hovedoppgave framover å gi dem tro på Gud trenger dem og kan bruke dem. Dette er mer enn en jobb. Det er det mest meningsfulle du kan bruke livet til. Slik vi synger om det i en påskesalme som mange av dåkker kan:

«Han lever, og jeg skal få bringe hans venner det salige ord – tenk, jeg som er ringest blant ringe, den minste han kjenner på jord. Tenk, jeg skal hans hilsen frembære, å, kunne jeg syngre det ut! Mer kunne ei engler begjære enn gå med så salig et bud.»

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir, Én sann Gud, fra evighet og til evighet. Amen.

Svein Malmbekk